

جوانان و انتخاب همسر

پژوهش و نگارش:
ابوالقاسم شمس آبادی

حسین علی محمد

جوانان و انتخاب همسر

پژوهش و نگارش:

ابوالقاسم شمس آبادی

سرشناسه	: شمس آبادی، ابوالقاسم ۱۳۴۴ -
عنوان و پدیدآور	: جوانان و انتخاب همسر / ابوالقاسم شمس آبادی
مشخصات نشر	: اهواز: ترآوا، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۲ص: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۷-۱۶۷-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: همسرگزینی - ایران - شوشتر - نمونه پژوهشی
موضوع	: Mat selection - Iran - Shushtar - Case studies
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ج ۷۷ ش / HQ۷۴۳
رده بندی دیویی	: ۳۰۶/۸۱۰۹۵۵۵۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۵۶۱۳۰

نام کتاب: جوانان و انتخاب همسر
پژوهش و نگارش: ابوالقاسم شمس آبادی
طرح روی جلد: هادی مدرس نیا

ناشر: ترآوا

شماره ی نشر: ۴۰۰

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۵

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۷-۱۶۷-۲

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

نشر ترآوا: اهواز - کیانپارس - خیابان نهم غربی - پلاک ۱۲۸

نمابر: ۰۶۱۳۳۹۰۳۷۱۴ همراه: ۰۹۱۶۱۱۳۶۷۸۵

Taravapublication@yahoo.com

www.tarava.com فروشگاه اینترنتی

taravapub

حق چاپ و نشر مخصوص ناشر است

فهرست مطالب

۷	پیش گفتار
۹	مقدمه
۱۱	فصل اول
۱۱	نگاهی به مفاهیم و
۱۱	واژگان اساسی کتاب
۱۷	نگاهی به مفاهیم و واژگان اساسی کتاب
۳۱	فصل دوم
۳۱	نگاهی به گذشته
۳۳	نگاهی به مطالعات پیشین در ایران
۳۸	مقایسه تحقیقات داخلی با تحقیق حاضر
۴۲	تجربیات جهانی
۴۸	مقایسه تحقیقات خارجی با تحقیق حاضر
۵۳	فصل سوم
۵۳	مبانی نظری
۵۵	مبانی نظری تحقیق
۵۵	خانواده
۵۷	ازدواج
۶۱	نظریه همسان همسری
۶۴	نظریه نیازهای شخصیتی مکمل
۶۷	نظریه مجاورت مکانی (همجواری)
۶۸	نظریه انگیزه، ارزش و نقش
۶۹	مرحله انگیزشی
۶۹	مرحله مقایسه ارزشی
۷۰	مرحله نقش
۷۰	نظریه تأثیر تصور از والدین در انتخاب همسر
۷۲	نقد و بررسی و انتخاب یک نظریه ترکیبی

مدل مفهومی پژوهش:

فصل چهارم

روش شناسی

روش پژوهش

چگونگی تعیین روایی و پایایی ابزار پژوهش

روش تجزیه و تحلیل داده ها

فرضیات تحقیق

فصل پنجم

یافته ها و تجزیه و تحلیل

هدف و یافته ها

آزمون آماری فرضیه های پژوهش

آزمون فرضیه های جانبی پژوهش

فصل ششم

نتیجه گیری و پیشنهادات

نتیجه گیری

پیشنهادات:

پیشنهادات محقق برای تحقیقات بعدی با عناوین زیر میباشد:

منابع و مآخذ

الف) منابع فارسی

ب) منابع غیر فارسی

سایت های اینترنتی مورد استفاده در تحقیق:

پیش گفتار

کتاب حاضر به تأثیر عوامل اقتصادی، اجتماعی و سیاسی موثر بر انتخاب همسر جوانان در سن ازدواج از ۲۰ تا ۲۹ سالگی در شهر شوشتر در سال ۱۳۹۰ می پردازد. از آنجائیکه شناخت یک جامعه مستلزم شناخت نهادهای تشکیل دهنده آن می باشد و خانواده به عنوان کوچکترین واحد اجتماعی که متاثر از ساخت کلی جامعه است، مورد توجه قرار میگیرد. ازدواج و انتخاب همسر به عنوان نقطه آغازین تشکیل نهاد اجتماعی خانواده از اهمیت زیاد و پرارزشی برخوردار است. و برای جوانان مرحله ای بسیار مهم در زندگی محسوب میشود. حال باید معیارهای اصلی انتخاب همسر از نظر جوانان مورد بررسی قرار گیرد. تعداد ۳۷۵ نفر از میان جوانان با استفاده از نمونه گیری تصادفی ساده از جمعیت آماری مورد مطالعه ۱۵۰۰۰ نفر شوشتر انتخاب و با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه بدست آمده و با استفاده از روش پیمایش مورد مطالعه قرار گرفته و داده های جمع آوری شده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و اولویتهای انتخاب همسر در بین آنان مورد ارزیابی قرار گرفت، چون سئوالات پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت از ۱ تا ۵ (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم) کدگذاری شده و بر اساس میانگین نظری طیف لیکرت ۳ محاسبه شده، نتایج حاصل از بررسی هشت فرضیه پژوهش حاضر شامل: سن، درآمد، شغل، خانواده، دین و مذهب، تحصیلات، مشخصات ظاهری، پایگاه اقتصادی، اجتماعی، و سیاسی خانواده نشان می دهد که میانگین واقعی فرضیه ها بیشتر از میانگین نظری طیف لیکرت (۳) می باشد و رابطه معناداری وجود داشته پس هشت فرضیه تأیید میگردد. همچنین از بین میانگین های بدست آمده دین و مذهب با (میانگین ۴/۲۲) بیشترین تأثیر را داشته است یعنی افراد هنگام انتخاب همسر به اعتقادات همسر آینده خود توجه زیادی دارند، همچنین از بین میانگین های بدست آمده سن با (میانگین ۳/۳۷) کمترین تأثیر را از نظر جوانان در انتخاب همسر داشته است. اولویت بندی معیارهای انتخاب همسر از نظر جوانان شهر شوشتر به ترتیب عبارتند از: دین و مذهب، درآمد، خانواده، مشخصات ظاهری، شغل، تحصیلات، و پایگاه اقتصادی و اجتماعی و سیاسی، سن

۷۵
۷۷
۷۷
۷۹
۸۱
۸۲
۸۴
۸۵
۸۵
۸۷
۱۱۷
۱۲۷
۱۳۷
۱۳۷
۱۳۹
۱۴۱
۱۴۵
۱۴۵
۱۴۷
۱۴۹
۱۵۱
۱۵۲

در پایان از کلیه اساتید بزرگوارم برای زحمات فراوانی که متقبل شدند، خانواده مهریام
دوستان خوبم و کلیه عزیزانی که مرا در انجام تحقیقات مربوط به پایان نامه یار
نمودند، کمال تشکر و سپاس فراوان خود را ابراز می دارم.

مؤلف

مقدمه

از آنجائیکه شناخت یک جامعه مستلزم شناخت نهادهای تشکیل دهنده آن می باشد و خانواده به عنوان کوچکترین واحد اجتماعی که متأثر از ساخت کلی جامعه است، مورد توجه قرار می گیرد.

ازدواج و انتخاب همسر به عنوان نقطه آغازین تشکیل نهاد اجتماعی خانواده از اهمیت بسزا و پرارزشی برخوردار است.

در عصری که خواست و اراده طرفین ازدواج اهمیت بیشتری یافته است، هنجارهای اصلی گزینش همسر کدامند ؟

جوانان به عنوان آینده سازان جامعه و به دلیل تعلق آنان به اقشار، اصناف و اقوام مختلف و همچنین وابستگی آنان به طبقات گوناگون اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه، مجموعه ای از گروه های مختلف جامعه را در بر می گیرند.

در این پژوهش تلاش می گردد تا یکی از مسائل عمده و اساس نسل جوان از دیدگاه آن نسل مطالعه و میزان توافق یا عدم توافق آنان در موقعیت های مختلف اجتماعی از جمله پایگاه اجتماعی و اقتصادی، و سیاسی و مذهبی و زمینه های فرهنگی، محل سکونت، موقعیت سنی، رتبه تحصیلی و سایر عوامل در امر گزینش همسر مورد بررسی قرار گیرد. مطالعه حاضر عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر انتخاب همسر در بین جوانان مجرد در سن ازدواج ۲۰ تا ۲۹ ساله در شهر شوشتر می باشد. آنچه که در امر انتخاب همسر مدنظر می باشد سنجش تأثیر پایگاه اجتماعی و اقتصادی در انتخاب همسر است که با بررسی وضعیت اجتماعی و اقتصادی فردی و خانوادگی جوانان در سن ازدواج در شوشتر مورد ارزیابی قرار گرفته و سپس به تأثیر این زمینه ها در موضوع عنوان شده، پرداخته خواهد شد.

ضرورت مطالعه عوامل مؤثر بر انتخاب همسر در بین جوانان از آنجا نشأت می گیرد که به عنوان یک مطالعه بنیادی لازم است تا از واقعیت های موجود شناختی نسبی به دست آوریم. مطمئناً نظرات و واقعیت های مرتبط با جوانان می تواند بیانگر ارزش های موجود و فاکتورهای مؤثر در یکی از حیاتی ترین امور زندگی هر شخص باشد.

این افراد از همه ابعاد متجانس و همگن نیستند و دارا بودن زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی متفاوت بر اهمیت این قشر می‌افزاید. این افراد در یک نظام قشربندی به لحاظ گوناگونی در وضعیت‌های مختلف قرار می‌گیرند، همچنین در این بعد نباید از نقش تکمیل‌کنندگی این تحقیقات در خصوص نظریات موجود غافل ماند و یا به طور جد تأکید کرد که هر تحقیق اجتماعی یا به تقویت شالوده نظریات کمک می‌رساند، یا آنها را تضعیف می‌نماید و یا به ایجاد نظریات جدید مدد می‌رساند.

جوانان آماده ازدواج اهمیت این امر اجتماعی و ضرورت پرداختن به آن را بیش از پیش روشن تر می‌سازند.

بنابراین مطالعه حاضر می‌تواند علاوه بر شناخت بنیادی و علمی مسائل مربوط به خانواده و انتخاب همسر، به لحاظ کاربردی برای سیاستگذاران و برنامه ریزان مسائل اجتماعی و خصوصاً برای تصمیم گیران این حوزه‌ها سودمند و مفید باشد.

تمایز پژوهش حاضر با تحقیقات پیشین در این است که جامعه آماری مورد پژوهش با عموم تحقیقاتی که در داخل انجام گرفته، تفاوت دارد و معمولاً تحقیقاتی که در مورد همسرگزینی در بین دانشجویان انجام گرفته است بین دانشجویان مجرد بوده و یا تنها افراد متأهل مورد بررسی قرار گرفته اند و یا رشته‌های تحصیلی دانشجویان مورد اهمیت بوده است، ولی این پژوهش در نظر دارد تا دیدگاه جوانان در سن ازدواج ۲۰ تا ۲۹ ساله را در شوشتر که جوانان مجرد را شامل می‌شود مورد بررسی قرار می‌دهد و علاوه بر بررسی نگرش آنان به سایر عوامل هم توجه شود و بررسی ارتباط بین متغیرهای مستقل با امر انتخاب همسر را می‌توان براساس زمینه‌های موجود فرهنگی و اجتماعی جوانان تبیین و تحلیل نمود و اما نتایج تحقیقات خارجی که پیرامون این موضوع به پژوهش پرداخته اند را به دلیل وجود تفاوت‌های فرهنگی بین جوامع مختلف نمی‌توان همه متغیرها را به دیگر جوامع تعمیم داد و از جمله نقاط افتراق می‌توان به بررسی زمینه‌های تأثیر عوامل سیاسی در این امر اشاره نمود و یا به بررسی عوامل دینی و سایر عوامل مؤثر اشاره نمود.

عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر انتخاب همسر در بین جوانان از پژوهش‌هایی است که در شوشتر تاکنون مورد بررسی قرار نگرفته است و از این نظر جنبه نوآوری و جدید بودن را دارا می‌باشد.

در این کتاب به بررسی عوامل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مؤثر بر انتخاب همسر در بین جوانان درس ازدواج بین ۲۰ تا ۲۹ ساله در شهر شوشتر می‌پردازد. این کتاب بنا دارد شیوه‌های انتخاب همسر را در بین جوانانی که در سنین ازدواج قرار دارند را بررسی نماید، از این لحاظ جوانان به عنوان قشر مهمی از جامعه که در سنین ازدواج قرار دارند و انتخاب همسر از موضوعات مهم آنهاست، انتخاب شده‌اند و این تحقیق عوامل تأثیر گذار سنتی که ناشی از حوزه فرهنگی است و همچنین موضوعات جدیدتری به خصوص تحصیلات به عنوان متغیرهای تأثیرگذار مورد بررسی و تحلیل قرار خواهند گرفت.

بررسی عوامل مؤثر در انتخاب همسر جوانان به عنوان افراد تحصیل کرده و مطلع واگاه به مسائل اجتماع، و به دلیل وابستگی آنان به طبقات مختلف جامعه، خود نمایانگر شناخت هر چه بهتر عوامل اجتماعی، اقتصادی مؤثر بر انتخاب همسر می‌باشد و بدین جهت است که می‌توان با بررسی پایگاه اجتماعی و اقتصادی جوانان و چگونگی انتخاب همسر آنان به درک درستی از شیوه‌گزینش همسر در میان آنان دست یافت. زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی جوانان که بیشتر تحصیل کرده هستند می‌تواند عوامل مهم انتخاب همسر را در این پژوهش مشخص کند و عوامل تأثیرگذار را مورد سنجش قرار دهد، ضرورت این مسئله در آن است که ما در می‌یابیم نحوه‌ی انتخاب همسر در بین جوانان از چه واقعیت‌های نشأت گرفته است، و ما به یک شناخت نسبی از نظرات و فاکتورهای مهم در انتخاب همسر دست می‌یابیم. این مسئله اجتماعی در نهایت می‌تواند به تقویت هر چه بیشتر شناخت ما از چگونگی انتخاب همسر یاری رساند و سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان عرصه اجتماعی را یاری دهد تا بتوانند با شناخت صحیح از عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر، برنامه‌ای مدون را در این خصوص به جامعه و به خصوص نسل جوان عرضه کنند.

با توجه به اینکه انتخاب همسر یکی از مراحل مهم تحقیقات اجتماعی در جامعه است به خصوص در بین اقشار جوان که از سطح تحصیلات و آگاهی برخوردار هستند، پس این تحقیق می‌تواند از لحاظ علمی بیان کند که جوانان جهت انتخاب همسر چه معیارها ملاک‌هایی دارند و هر کدام از این معیارها بر اساس اولویت چه هستند و اصولاً آیا بین ملاک‌های انتخاب همسر در بین قشر فرهیخته جامعه که همانا جوانان هستند یا سایر اقشار جامعه تفاوتی وجود دارد و یا اینکه مثل سایر اقشار جامعه فکر می‌کنند و دست به انتخاب همسر می‌زنند. لذا به نظر می‌رسد که این تحقیق می‌تواند به درستی پاسخی بدین پرسش‌ها بدهد و راهکاری علمی و عملی به ما نشان دهد. این تحقیق می‌تواند به شناخت هر چه بیشتر معیارها در انتخاب همسر و همچنین بررسی عوامل اجتماعی اقتصادی مؤثر بر آن و نهایتاً به کیفیت روابط زناشویی و رضایت مندی زوجین و تأثیر آن در سلامت خانواده کمکی شایان توجه به ما بنماید. در ضمن بررسی میزان تأثیر عوامل اجتماعی و اقتصادی در انتخاب همسر از دیگر عوامل علمی این تحقیق می‌تواند باشد این تحقیق می‌تواند در زمینه کاربردی مورد استفاده ی نهاده‌ها، سازمان‌ها و مسئولین این حوزه‌های اجتماعی و فرهنگی جامعه واقع شود و آنها را در زمینه ی اموری که به جوانان و دانشجویان ارتباط می‌یابد، یاری دهد و به آنها در مورد ازدواج و انتخاب همسر مشاوره دهد و کمک کند. فرایند انتخاب همسر برای هر فرد بالغ و مجرد، مرحله ای بسیار مهم و اغلب دشوار محسوب می‌شود شاید کمتر انتخاب دیگری ممکن است تا این اندازه در طول زندگی زوج‌ها مرکز توجه و بسیار با اهمیت تلقی گردد. امامت‌اسفانه در بحبوحه ی دوران معاشقه نامزدی افراد جوان اغلب بی ملاحظه می‌شوند. و مشکلات اساسی را در ازدواج نادیده می‌گیرند و یا اینکه آنها را بررسی نمی‌کنند. علاوه بر این نگرش‌ها و عقاید خاصی در جامعه ما رواج یافته است. که موجب ناامیدی و نارضایتی در فرایند انتخاب همسر می‌گردد. در این میان برخی از عقاید و باورها در فرایند ازدواج و انتخاب همسر غیر منطقی و محدود کننده بنظر می‌رسند.

ازدواج یکی از مراحل مهم در زندگی انسان است، لذا بررسی عوامل مؤثر بر ازدواج و عوامل ارتقا دهنده ی شرایط کیفی انتخاب همسر و مباحثی همچون نقش عوامل

اجتماعی، فرهنگی، مادی، روانی و شخصیتی می‌تواند بر تصمیم‌گیری جهت انتخاب همسر و رضایت از آن، جوانان و دانشجویان را یاری دهد.

ازدواج سالم مزایای بسیاری برای اجتماع دارد و می‌توان از جمله به موارد زیر اشاره کرد که عبارتند از: داشتن شهروندان سالم از لحاظ فیزیکی، احساسی، اجتماعی و کاهش خشونت‌های خانوادگی، کاهش آمار جرم و جنایت، کاهش میزان مهاجرت و... از آن جمله‌اند.

فصل اول

نگاهی به مفاهیم و
واژگان اساسی کتاب

نگاهی به مفاهیم و واژگان اساسی کتاب

نگرش :

برداشت ما از نگرش مجموعه ای از شناخت ها باورها عقاید و واقعیت ها (دانسته ها) است که حاوی ارزشیابی های مثبت و منفی (احساسات) باشد. نه باور غیر منطقی (محدودکننده) در باره انتخاب همسر موضوعی که بطور وسیع در پیشینه تجربی که در زمینه ی انتخاب همسر نادیده گرفته شده است. لارسن (۱۹۹۲) خانواده :

خانواده را گروهی اجتماعی میدانند که از افرادی تشکیل شده است که دارای روابط سببی (زن و شوهر) یا نسبی یا فرزند پذیری با یکدیگر. ویژگی اساسی خانواده تداوم زمانی و مشروعیت اجتماعی آن است در همه زمانها و در همه جا خانواده واحد مشروع تولید مثل به حساب می آید. (ساروخانی ۱۴۴. ۱۳۷۰) سازمان ملل در تعریف خود از خانواده چنین بیان میکند خانواده به دو یا چند نفر اطلاق می شود که با هم زندگی می کنند. و از طریق ولادت. یا ازدواج یا فرزند خواندگی به یکدیگر مرتبط اند. به تعبیر دیگر (خانواده بر اساس خویشاوندی از طریق خون یا فرزند خواندگی یا ازدواج استوار است. (سازمان ملل ۲۲. ۱۳۶۳) ازدواج - زناشویی^۱ :

از مهمترین نهادهای اجتماعی است. برخی را عقیده بر این است که کار ازدواج جز تنظیم، قانونی و مشروع ساختن روابط جنسی نیست، به عبارت دیگر، هدف ازدواج تنها تمتع است و عقد ازدواج نیاز جنسی را در قالبی جامعه پسند ارضاء می کند. جمعی دیگر از دانشمندان مقصد ازدواج را تولید نسل و تشکیل خانواده می دانند و برآنند که صرف ایجاد رابطه ی جسمانی، اگر غرض آوردن و پرورش فرزندان نباشد، ازدواج حقیقی به وجود نمی آورد، بسیاری دیگر بر آمیزش روانی ناشی از ازدواج تکیه دارند، و بر این اعتقادند که زناشویی در حقیقت به رهایی انسان از تنهایی و پیوند با جامعه می انجامد. (ساروخانی، ۱۳۷۵؛ ۴۶۰-۴۵۹)

^۱ - Marriage

ازدواج :

با هم جفت شدن، جفت گرفتن، زن گرفتن، شوهر کردن، زناشویی. (عمید، ۱۳۷۴، ۱۱۰)

پایگاه اقتصادی، اجتماعی^۱ :

این مفهوم نه تنها وضع اقتصادی، بلکه قدرت، نحوه زندگی، فعالیت‌های خاص در گذران فراغت، زمینه آموزشی، محل اقامت و... را در برمی گیرد.

پایگاه اجتماعی مشخص کننده، وضع فرد یا گروه در یک نظام اجتماعی است، با توجه به توزیع شأن در یک نظام اجتماعی و چگونگی توزیع حقوق، مسئولیت‌ها، قدرت و اقتدار در چارچوب همان نظام، نظیر اصطلاحاتی چون پایگاه بالا، پایین و... پایگاه عبارت است از ارزشی است که یک جمع و گروه یا جامعه برای نقشی خاص قائل می‌شوند.

پایگاه اقتصادی که با میزان ثروت سنجیده می‌شود، تنها یک بعد از پایگاه اجتماعی را می‌رساند. عواملی دیگر چون نژاد، نسب، مذهب، فرهنگ، آموزش، ثروت، درآمد، خانواده در هر جامعه به هر یک و یا چند مورد از این معیارها تأکید می‌کنند و برحسب آن جامعه، اعتباری خاص به افراد می‌بخشند و در سنجش پایگاه اجتماعی و اقتصادی مطرح می‌شوند. (ساروخانی، ۱۳۷۵؛ ۸۰۹-۸۰۸ و ۷۹۱-۷۹۰)

گزیدن :

انتخاب کردن، پسندیدن و جداکردن چیزی یا کسی از میان چند چیز یا چند نفر، برگزیدن. (عمید، ۱۳۷۴؛ ۱۰۰۸)

برابر همسری، برابر همسرگزینی^۲ :

گونه ای از زناشویی که در آن دو همسر، هم از حقوق و تکالیفی بالنسبه برابر برخوردارند و تفاوت‌های حاصل در پایگاه هر یک بعد از ازدواج و با توجه به توانایی‌های فردی پدید می‌آید، هم در آغاز همسانی بیشتر با یکدیگر دارند. (ساروخانی، ۱۳۷۵؛ ۵۶۳)

^۱ Socioeconomic Status (S. E. S)

^۲ Pair marriage

تک همسری^۱:

نظامی را می‌رساند که بر پایه آن یک مرد یا یک زن در یک زمان فقط حق داشتن یک همسر را دارد. (پیشین، ۵۰۶)

همسر همسان‌گزینی، همسر همسانی^۲:

در برابر ناهمسانی همسری، به معنای گزینش همسر از بین آنانی است که تشابه یا سنخیت بیشتری با فرد دارند. (پیشین، ۳۶۶)

همسر همسانی تحصیلی^۳:

حتی در جوامعی که تحرک اجتماعی زیادی وجود دارد و مهاجرت‌های حرفه‌ای پیوسته رو به فزونی است، باز خاستگاه اجتماعی افراد همچنان نوع تحصیلات و امکان ادامه‌ی آن را مقید و مشروط می‌سازد.

در نتیجه، همگونی حرفه‌ای همسران مستلزم همتایی و تطابق سطح تحصیلات آنهاست. (پیشین، ۳۶۸)

درون همسری^۴:

به معنای رسم گزینش همسر از درون گروه خویش است. این گروه می‌تواند گروه نژادی باشد، یا یک کلان، یا یک گروه هم مسلک. درون همسری به ثبات گروه کمک می‌کند و شدت یا ضعف آن میزان بسته بودن گروه را در برابر خارج نشان می‌دهد. (پیشین، ۲۴۲)

درون همسری اجتماعی^۵:

بسته بودن طبقات اجتماعی موجبات ازدواج اضطراری اعضای آن را با یکدیگر فراهم می‌سازد. در نظام مراتب درون همسری و همچنین ارثی بودن مشاغل رایج است. (پیشین، ۲۴۲)

^۱ - Monogamy

^۲ - Homogamy

^۳ - Educational homogamy

^۴ - Endogamy

^۵ - Social endogamy

درون همسری فرهنگی^۱ :

ناشی از بستگی فرهنگی است. برخی از فرهنگ‌ها ذاتاً تمایلات درون گرایانه دارند، برخی زناشو دیگر در وضعی خاص بدان تن در می‌دهند، نظیر فرهنگ یک اقلیت، قوم و نژاد به ش در آ

(پیشین، ۲۴۲)

درون همسری دینی^۲ :

ازدواج افراد معتقد به یک آئین در درون گروه دینی خود. در مواردی چند این نوع درون همسری اجباری است، در مواردی دیگر ناشی از گرایش انسان هاست به ازدواج با فردی دارای اعتقادات مشترک با آنان. (پیشین، ۶۸۲)

همکیش همسری^۳ :

تمایل افراد به گزینش همسری از درون گروه دینی خود. این میزان تمایل برحسب آن ادیان مختلف تمایز می‌پذیرد. (پیشین، ۶۸۲)

همسر همسانی جغرافیایی^۴ :

جغرافیا عاملی غیرشخصی است که زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و برپایه ی نظریه هم جواری، هنوز علیرغم تسلط انسان بر جغرافیا، باز این عامل یکی از بزرگ ترین تصمیمات انسان را (گزینش همسر) سخت تحت تأثیر قرار می‌دهد (پیشین، ۳۶۷-۳۶۶) تعلق همسر همسانی جسمانی^۵ :

تفاوت زن و مرد در اندام‌های جنسی نیست، بلکه استخوان بندی عضلات، بافت ها، وزن مذهب و بسیاری صفات دیگر بین زن و مرد تفاوت دارند و به هنگام گزینش همسر، این ویژگی‌های جسمانی بی تأثیر نیست و زوجین به نوعی تکمیل متقابل از این دیدگاه طبقاتی هنگام گزینش یکدیگر تمایل نشان می‌دهند. (پیشین، ۳۶۷)

- Cultural endogamy
- Religious endogamy
- Religious homogamy
- Geographic homogamy
- Somatic homogamy

زناشویی تنظیم شده^۱ :

به شیوه ای خاص در گزینش همسر اطلاق می شود که توسط بزرگ ترها تنظیم گردد و در آن زوجین آینده دخالتی ناچیز داشته باشند. (پیشین، ۴۴)

زناشویی همسانها^۲ :

پیوند زناشویی بین افرادی است که از نظر ویژگی های بدنی و مخصوصاً ارثی همانند یکدیگر باشند، نظیر زناشویی افراد بلند قامت با یکدیگر و... به طور کلی زناشویی بین مرد و زنی است که از هر نظر (آموزش، شغل و ویژگی های جسمانی) همسان یکدیگر باشند. (پیشین، ۴۷)

همسرگزینی ترجیحی^۳ :

آن نظام که پیوند زناشویی بین دو انسان با ویژگی های خاص را تجویز نماید. نظیر ازدواج پسرعمو و دخترعمو. (پیشین، ۶۱۴)

برون همسری^۴ :

به معنای گزینش همسر برون از گروه خویش است. این گروه می تواند یک کلان باشد یا یک گروه خویشاوند و... (پیشین، ۲۶۰)

تعلقات مذهبی^۵ :

یکی از مهمترین متغیرات فردی، اجتماعی در راه تبیین رفتار انسان هاست. تعلق مذهبی می تواند تام (با اجرای تمام مناسک و شعائر دین)، جزیی و یا ناقص باشد. (پیشین، ۶۸۲)

طبقه اجتماعی^۶

طبقه اجتماعی در برگیرنده ی گروهی است عینی، با کارکردهای بسیار و دارای پایگاهی خاص، پیدایی طبقات اجتماعی متضمن وجود تحرک اجتماعی هستند. افراد یک طبقه

^۱ - Arranged marriage

^۲ - Assortative mating

^۳ - Preferential mating

^۴ - Exogamy

^۵ - Religious affiliations

^۶ - Social class

همواره در یک محل نیستند و بخشی از جامعه که به لحاظ داشتن ارزش‌های مشترک منزلت اجتماعی معین، فعالیت‌های دسته جمعی، میزان ثروت و آداب معاشرت با دیگر بخش‌های همان جامعه متفاوت است. در جوامع صنعتی سه شاخص اصلی درآمد، شغل و تحصیلات مورد توجه است. (پیشین، ۷۵۳)

آداب و رسوم^۱:

به مجموع آداب و عاداتی اطلاق می‌شود که از گذشته به جای مانده اند و کارکردهایی از این قبیل را در جامعه یا گروه به عهده می‌گیرند که، موجبات پیوند افراد را با یکدیگر فراهم می‌آورند و هویت خاصی را به جمع ارائه می‌کند و موجب پیوند جمع با نسل‌های پیشین می‌شوند و آدابی اجتماعی که اعضاء به عنوان سنت به رعایت آن می‌پردازند و به عنوان عادت آن را فرامی‌گیرند. (پیشین، ۵۱۰)

هنجار اجتماعی^۲:

شیوه‌های رفتار، عمل، یا اندیشه که در جامعه ای پذیرفته شده و انطباق با آنان با فرآیند اجتماعی شدن فرد تحقق می‌پذیرد، عدم رعایت هنجارها موجبات بروز واکنش‌هایی چون تعجب و گاه فشار و یا الزام اجتماعی را فراهم می‌سازد. (پیشین، ۷۷۴)

همگنی اجتماعی^۳:

یکدستی و تجانس اعضاء یک گروه، جمع یا جامعه را از دیدگاه زبان، قوم، دین، نژاد و به می‌رساند. (پیشین، ۷۶۷)

بهم پیوستگی اجتماعی^۴:

پیوستگی متقابل گروه‌ها و افراد از طریق وابستگی متقابل، تفاهم و یا خاستگاه مشترک اجتماعی. (پیشین، ۷۷۳)

علیت اجتماعی^۱ :

رابطه یا پیوند منظم و سنجش پذیر بین دو پدیده یا حادثه و یا سلسله ای از حوادث یا پدیده‌های اجتماعی در زمان و شرایط معین به صورت علت و معلول است و نیرویی مؤثر که موجبات بروز تغییری را که معلول خوانده می‌شود فراهم می‌سازد، در برابر علل روانی، زیستی، و اقتصادی، علتی است که منشاء اجتماعی داشته باشد. (پیشین، ۷۴۶)

جاذبه اجتماعی^۲ :

میزان توان یک فرد در جذب عواطف دیگران. (پیشین، ۴۳۴)

شناخت‌گزینی^۳ :

هر کس به ناچار باید در برابر کثرت لایتنهای شناخت‌ها، بعضی را برگزیند. این‌گزینش تابع امکانات، انگیزه‌ها و شناخت‌های قبلی است. (پیشین، ۱۰۶)

نقش‌های زوجین^۴ :

الگوهای رفتاری مورد انتظار برای زن و شوهر، که به طور سنتی شوهر نقش راهبری و حل مشکل و مسائل مالی است و حال آنکه نقش زن بیشتر عاطفی، بیانی است. (پیشین، ۴۵۹)

مشاوره‌ی زناشویی^۵ :

به منظور مبارزه با بحران‌های روز افزون خانواده در جهان جدید و کاهش میزان طلاق، سازمان‌هایی چه خصوصی و چه دولتی بدین عنوان ایجاد شده‌اند که هدف از آن راهنمایی جوانان به هنگام‌گزینش همسر و کمک در حل مسائل خانوادگی است. (پیشین، ۴۶۶)

^۱ - Social causality

^۲ - Social gravity

^۳ - Cognitive selectivity

^۴ - Marital roles

^۵ - Marital counseling